

mateix en les enq. de 1960 vaig sentir viva la forma *madreguera* parlant de canals que aflueixen al Bordíol.³ 963: *ipsa Madrigaria* en doc. de Torrelles Sal. (col·le, Moreau; més cita a l'art. *Montoriol*); 1070: *Madrigueres* en pl., cit. entre Torrelles i Bassaliu (ibid., més cita a l'art. Bigueranes).

2) A Osona, 976: *Madriguera* cit. amb Vidrà (*Cart.St.Cugat I*, 92).

3) En el Penedès, te. de la Granada, Olèrdola i Banyeres. 1046 «in terminio de Baneres --- per ipso rio qui discurrit per ipso Canadel per tempus pluviarum, et ingungit in ipso torrent --- deinde aderit se in ipsa parada de ipsa *Madriguera*» (*Cart.St.Cugat II*, 253); (b) en el terme d'Olèrdola (A. Penedès): 976 «in pago Barquenona, in termini Olerdula, a Vitrano, ad ipsa *Madriguera*» (ib., I, 92); (c) *Madrigueres* en el terme de La Granada (A. Penedès): 1136 «donamus --- alaudium nostrum --- quam abemus in ipsum locum quem vocant *Madrigeres*, que nunc est plantata» (ib. III, 116), grafiat *Madrigueres* en doc. de 1151 (ib., III, 166), i *Les Madrigueres* en un de 1194: «---decimam de *Les Madrigueres* quod tenet Bereng. Bern. et tenet usque ad pratum» (*Cart. Poblet*, p. 163).

3 bis) Sembla que s'hi pot identificar (localitats pròximes) *Les Madrigueres* nom que usen encara els pescadors designant una platja prop de Sant Vicenç de Calders (els de Vilanova i la G. l'assenyalaren a Casac. el 1926 explicant el nom «perquè s'hi crien *sar(a)gassos* (mena d'alga); per a una derivació semblant, veg. el nom de la pesquera de *Tramadiu* (a la Costa Brava <*trauc madriu*>).

4) A Urgell: 1128: «ipsa *Madriguera*» NL menor: prop de Mollerussa i Golmés (SerranoS., *NHRbga*, I, 414). Aquí i en part potser també en els 2, 3 i 5 es pot tractar del sign. 'cau' 'llodriguera'.

5) P. Val.: *Les Madrigueres* pda. del te. Lutxent (XXXI, 193.5). *Madrigueres*, caseriu del municipi de Dénia, uns 2 k. a l'oest de la ciutat (*Gr.Enc.Cat.*); i el *DAG*, dóna *Madriguera* com a nom de família (segles XVII, XVIII) a Barcelona i Manresa.

6) I com es nota en les *Rúbriques de Bruniquer* amb motiu d'unes obres, dos documents del Consell de Cent, de 1549 i 1550, parlen d'un pont sobre la «*Sequia madriguera* devant lo mas d'En Porcell» (v, 111-112); evidentment, hom deia *Madriguera* d'una sèquia dins els límits del municipi de Barcelona.

ETIM. Prové d'un ll. *MATRICARIA, derivat de MATRIX, -ICIS 'matriu', 'mare o origen', que ha tingut sentits secundaris de 'mare o llit del riu', 'canal o sèquia'.

Madrigal. Un altre derivat de MATRIX és l'adjectiu MATRICALIS, que trobem a la top. valenciana, potser amb el sentit de 'cap o conca d'aigües': *El Madrigal* a Vila-real i Ibi (XXIX 140.22; XXXV, 164.17) com fa notar G. Rohlfis (*Antroponimia e Toponomastica nelle*

lingue neolatine, 1985, 113) es repeteix quatre vegades a les províncies de Burgos, Guadalajara, Ávila i Cáceres; i figura amb les sordes conservades en un doc. de 1029 a l'Alt Aragó: «facio vobis --- hanc cartam --- hac donationis de meas haereditates ---. Id est, *Matrikal* integra cum palatiis et edificiiis --- et omnia que ad ipsam villam pertinet» (*Cart. de San Juan de la Peña*, ed. 1962, 145). Potser també prengué el significat de 'curs d'aigua' amb caràcter col·lectiu, com ho sospita Rohlfis . J.G. i J.C.

¹ Segons indica J. Soler es tracta d'un document falsificat.—²En l'origen del nom de *Madrid*, capital d'Espanya, fou també bàsica la part de MATRICE en la forma mossàrab *maṭrič*, però com demostrà Coromines (*Top. Hesp.* I, 114 ss.), en col·laboració amb el llibre monogràfic d'Oliver Asín (Madrid, 1954), resultà de *Maždrit* per encreuament amb el sinònim àrab *māžra* 'canal, conducte d'aigües, claveguera'.—³J. Cor., *E.T.C.*, I, 190-191, grafia *Bordíol*; el mapa de l'Institut Géographique National, No. 2548 ouest, posa en grafia francesa *Bourdígouil*. Mal accentuat *Gr.Geogr.Com.Cat.*, XIV, 282, el *Bordígó*.

Madró, La-, V, *Madres Madroc, Beni-*, V. - *Marzoc, Madrona, V. Madres*

MADRUGANYA

Partida del terme de Peramola (Alt Urgell). Hi ha un jaciment de bauxita (Closas i Mir, *La Nostra Revista*, Mèx. 1950, 250).

ETIM. Del mot dialectal *madoganya*, «es-pantaocells», usual a la Cerdanya, Andorra, Alt Urgell i Segarra (*DECat.* v, 362b45.60), amb una -r- afegida, probablement per contaminació de *madroc, almadroc*, 'picolat de salses' i *madrocar* 'picolar, mesclar' (*DECat.* I, 209ss., v 352b48 -54, *AlcM.* §4).

Madum, V. Almadum

MAELLA, amb *MONTMELL*

MAELLA, municipi de la Terra Alta, al límit amb el Matarranya i amb Aragó.

PRON. MOD. *maēla*, oït a Maella i en 10 pobles de la rodalia per Coromines, veg. el seu art. *E.T.C.* II, 105. Gentilici: *maeļans*.

DOC. ANT. 1264: *Maella* (Miret, *Itin.Jaume* I, 346); 1267: id.; 1271: id. (o.c. 406, 456); 1279: id. Rius, *Rat.Dec.Hisp.* II, 103); 1280: *Maiella* (Rius, *ibid.*, 112); 1281: *Maela* (Font Rius, *C.d.p.* II, 985); 1390: *Maella* (Rubió, *Docs.Cult.* I, 361); 1404: Del ll. *MACELLA* plu-